9.11.2020

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Asia: HE 196/2020 vp Hallituksen esitys laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021-2025

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto on antanut Helsigin yliopistolle tilaisuuden antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennyksestä verovuosina 2021-2025. Helsingin yliopisto kiittää tilaisuudesta saada esittää näkemyksensä. Helsingin yliopisto lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

1. Lisävähennyksen myöntämisen peruste vs lisävähennyksen sovellettavuus

Helsingin yliopisto pitää myönteisenä, että tilaustutkimusta ja tutkimusyhteistyötä pidetään hallituksen esityksessä toisistaan erillisinä tutkimustyyppeinä. Pidämme myönteisenä myös sitä, ettei hallituksen esityksessä viitata yhteistyösopimukseen, johon alihankintalaskun tulisi perustua. Yliopisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että lisävähennyksen myöntämisen perusteen ja lisävähennyksen sovellettavuuden välillä on ristiriita.

Lisävähennyksen perusteena on ehdotetun lain 3 §:n mukaan *”verovelvollisen tutkimus- tai tiedonlevittämisorganisaatiolle suorittama tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvä **alihankintalasku**”*. Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa täsmennetään, että *”laskutettavan toiminnan tulisi luonteeltaan olla 2 §:n 1 kohdan mukaista tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja laskutuksen **markkinaehtoista**”* (sivu 19, 3. kappale). Esityksessä korostetaan, että *”alihankintalaskun **hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista**, sillä muutoin kyseessä voitaisiin katsoa olevan välillinen valtiontuki, jossa ali- tai ylihinnoittelun kautta jommankumman osapuolen saama tuki, ehdotetun lain tapauksessa erityisesti verovelvollisen lisävähennyksestä saama säästöhyöty, katsottaisiin siirtyneen toiselle osapuolelle”* (sivu 18, 5. kappale).

Lisävähennyksen myöntämisen perusteena on siis käytännössä
a) **Alihankintalasku**, jonka hinnoittelun tulee olla
b) **Markkinaehtoista.**

Lisävähennyksen sovellettavuutta koskien hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että *”käytännössä vähennys koskisi esimerkiksi **tilaustutkimusta tai tutkimusyhteistyötä**”* ja että *”yritys voisi hyödyntää lisävähennystä omassa verotuksessaan **riippumatta siitä, mihin kategoriaan** tutkimus- ja kehittämistoiminta yhteistyötahona olevan organisaation kanssa **sen näkökulmasta** kuuluisi”* (sivu 19, 3. kappale).

Helsingin yliopisto esittää huolensa siitä, että lisävähennyksen myöntämisen peruste (alihankintalasku ja markkinaehtoinen hinta) on ristiriidassa lisävähennyksen arvioidun soveltamisalan (tutkimusyhteistyö tilaustutkimuksen lisäksi) kanssa. Tähän liittyen Helsingin yliopisto tuo esille seuraavat kaksi seikkaa:

- (i) Yliopisto lähettää markkinaehtoista hinnoittelua sisältävän alihankintalaskun tilanteessa, joka koskee tilaustutkimusta. Tästä seuraa se, että lisävähennyksen sovellettavuus on rajattu tilaustutkimukseen.
- (ii) Lisävähennyksen sovellettavuuden rajautuminen tilaustutkimukseen taas vaikuttaa ehdotetun lain tavoitteiden ja vaikutusten arviointiin, sillä esityksessä esitetyt tavoitteet ja vaikutukset koskevat lähinnä tutkimusyhteistyötä.

Näitä seikkoja on käsitelty tarkemmin alla:

1.1 Alihankintalaskun markkinaehtoisuus

Alihankintalaskun markkinaehtoisuus on perusteltua silloin, kun yliopiston ja yrityksen välisen yhteistyön *ei* katsota olevan TKI-puitteen (EU:n komission tiedonanto koskien puitteita tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle, 2014/C 198/01) mukaista todellista yhteistyötä, eli kun kyseessä on esimerkiksi tutkimuspalvelujen tarjonta. Tämä tarkoittaa, että Helsingin yliopisto lähettää markkinaehtoista hinnoittelua sisältävän alihankintalaskun vain tilanteessa, jossa yliopiston ja yrityksen välisen yhteistyön ei katsota olevan TKI-puitteen mukaista yhteistyötä. Toisin sanoen: vaikka esityksessä todetaan, että yritys voisi hyödyntää lisävähennystä tutkimustyypin kategoriasta riippumatta, ei lisävähennystä voida hyödyntää ilman markkinaehtoista hintaa, joka taas tulee sovellettavaksi vain tilaustutkimuksessa. **Helsingin yliopisto korostaa, että mikäli lisävähennyksen myöntämisen perusteena on (a) alihankintalasku, jonka hinnoittelu on (b) markkinaehtoista, seuraa tästä se, että käytännössä lisävähennys on rajattu tilaustutkimukseen.**

Alihankintalaskua koskien Helsingin yliopisto pitää myönteisenä, että hallituksen esityksessä on selvästi todettu, että vastuu alihankintalaskun erien tutkimus- ja kehittämistoiminnan luonteisuudesta ja vähennyskelpoisuudesta on tutkimusorganisaation sijaan vähennystä hakevalla verovelvollisella (sivu 18, 4. kappale). Markkinaehtoisen hinnoittelun ollessa peruste lisävähennyksen myöntämiselle, nostaa yliopisto kuitenkin esille kysymyksen siitä, mistä alihankintalaskun hinnoittelun markkinaehtoisuus tulee käytännössä ilmi. Hinnan markkinaehtoisuus ei käy ilmi alihankintalaskusta taikka yrityksen kanssa tehtävästä sopimuksesta. Helsingin yliopisto esittää huolensa siitä, että yliopistolle syntyy velvoite tiedottaa yritystä siitä, milloin ja miksi kyseessä on markkinaehtoinen hinta. Tässä yhteydessä yliopisto katsoo, että riskinä on väärinkäsitysten mahdollisuus sekä se, että tilanteeseen liittyy tulkinnanvaraa. Tutkimusyhteistyössä ei pääsääntöisesti lähetetä markkinaehtoista hinnoittelua sisältävää alihankintalaskua, mutta tästä huolimatta lisävähennys (jonka perusteena on nimenomaan markkinaehtoista hinnoittelua sisältävä alihankintalasku) voisi hallituksen esityksen mukaan koskea tilaustutkimuksen lisäksi myös tutkimusyhteistyötä. **Helsingin yliopisto on huolissaan siitä, että tämä saattaa aiheuttaa väärinkäsityksiä ja tulkinnanvaraa koskien sitä, millaisessa tilanteessa lisävähennystä sovelletaan.**

Edellä mainituista syistä johtuen Helsingin yliopisto ehdottaa seuraavaa:

- **Ehdotuksessa huomioitaisiin se, että markkinaehtoista hinnoittelua sisältävä alihankintalasku rajaa lisävähennyksen sovellettavuuden tilaustutkimukseen**
- **Ehdotuksessa täsmennettäisiin sitä, miten ja mistä alihankintalaskun hinnoittelun markkinaehtoisuuden tulisi käydä ilmi**

1.2 Lisävähennyksen tavoitteet ja vaikutukset

Hallituksen esityksen mukaan ehdotetun lain tavoitteena on *”edistää yritysten ja tutkimusorganisaatioiden välistä **yhteistyötä** tutkimus- ja kehittämistoiminnassa”* (sivu 3, 1. kappale) ja tarkoituksena on *”kannustaa elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavia verovelvollisia lisäämään **tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyötä** lain määritelmän täyttävien tutkimus- ja tiedonlevittämisorganisaatioiden kanssa. **Tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyön** kannustamisen tavoitteena on **hyödyttää kumpaakin yhteistyön osapuolta**”* (sivu 5, 6. kappale ja sivu 6, 1. kappale). Esityksessä on myös arvioitu, että lisävähennys *”**alentaisi tutkimusyhteistyön kustannuksia** ja tätä kautta kannustaisi verovelvollisia jossain määrin tutkimus- ja kehittämistoiminnan **yhteistyöhankkeiden lisäämiseen tai laajentamiseen**”* (sivu 7, 3. kappale).

Helsingin yliopisto korostaa, että yliopisto pitää tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhteistyöhön kannustamista myönteisenä, ja painottaa, että perustutkimusta tekevänä yliopistona Helsingin yliopiston intresseissä on tilaustutkimuksen lisäksi myös tutkimusyhteistyö ja akateeminen perustutkimus. Kuten kuitenkin todettu yllä kohdassa 1.1, alihankintalaskun ja markkinaehtoisen hinnan ollessa lisävähennyksen perusteena, on lisävähennys käytännössä ja väistämässä rajattu tilaustutkimukseen. Lisävähennys ei siis tulisi soveltumaan tutkimusyhteistyötä lisäävällä tavalla. Tässä yhteydessä Helsingin yliopisto huomauttaa, että tutkimustyyppien eroilla on vaikutusta muuhunkin, kuin siihen, minkä tutkimustyypin kategorian tutkimusorganisaatio katsoo kyseessä olevan. Kyse ei siis ole pelkästään tutkimusorganisaation näkökulmasta, vaan luokittelulla on vaikutusta hinnoittelun lisäksi erityisesti esimerkiksi tutkimusintresseihin ja tutkimustuloksiin: tutkimusyhteistyössä tutkimuskohde määritellään yhdessä ja tutkimustulokset kuuluvat pääsääntöisesti sille osapuolelle, joka on ne aikaansaanut, kun taas tilaustutkimuksessa **tilaaja määrittelee tutkimuskohteen ja tutkimustulokset kuuluvat tutkimuksen tilanneelle ja maksaneelle osapuolelle**. Yliopistolle jää harvoin oikeuksia tutkimustuloksiin tilanteessa, jossa yritys on maksanut markkinaehtoisen hinnan. **Helsingin yliopisto korostaa, että lisävähennyksen sovellettavuuden rajaus tilaustutkimukseen tulisi huomioida ehdotetun lain tavoitteissa ja vaikuttavuuden arvioinnissa.**

Edellä mainituista syistä johtuen Helsingin yliopisto ehdottaa seuraavaa:

- **Lisävähennyksen sovellettavuuden rajaaminen tilaustutkimukseen otettaisiin huomioon ehdotetun lain tavoitteiden ja vaikutusten arvioinnissa**

Paula Eerola
Vararehtori

Viivi Väisänen
Lakimies, tutkimuspalvelut

Tämä asiakirja on allekirjoitettu

Asian HY/2474/00.13.00/2020 asiakirja

Lista allekirjoittajista

Allekirjoittaja	Todennus
Viivi Väisänen 09.11.2020 12:36:56	**Shibboleth** 09.11.2020 12:34:08
Paula A-M Eerola 09.11.2020 12:55:37	**Shibboleth** 09.11.2020 12:55:14